

VEREENIGING TOT DAARSTELLING VAN EENE ALGEMEENE OPENBARE BIBLIOTHEEK EN VAN EEN DAARAAN VERBONDEN LEESKABINET TE ROTTERDAM

Niet direct kort en krachtig, maar wel een naam die, naar ik vermoed, enkele tientallen in hun verzameling hebben zitten. Het gaat in deze eigenlijk om een weinig zeggend stukje papier, maar wel behoorlijk oud n.l. uit 1863.

In het boek "Man van de daad", geschreven door Mr. W.C. Mees in 1946, kon ik enkele wetenswaardigheden over deze bibliotheek terugvinden. Daar heet het instituut "slechts" "Rotterdamsch Leescabinet". Het boek behandelt de biografie van Mr. Marten Mees die geleefd heeft van 1828-1917.

In 1858 deed Marten Mees met zijn broer G. Mees een eerste poging om een leesinrichting te stichten voor de Handelsstand. Onder Voorzitterschap van Prins Hendrik en een commissie uit leden van de Yachtclub, de Kamer van Koophandel en de Maatschappij voor Nijverheid.

Toch ging dit plan ondanks de sterke bezetting der voorlopige bestuursleden mislukken.

Niet terneergeslagen werd in 1859 een tweede poging ondernomen. Mees vormde weer een commissie, bestaande uit hijzelf, de latere staatsraad Mr. P.F. Hubrecht, Hendrik Muller Szn., J.P. Hooft C. Jzn., C.G. Schulze van Houten, J.J. Kraemer en H. de Bie. Deze commissie vormde weer een zeer omvangrijke commissie, waarin vertegenwoordigers van alle standen zitting namen. Zij plaatste een grote advertentie in de couranten en hield een grote publieke vergadering in de Nutszaal. De heer Muller hield daar een toespraak met als inhoud een te Rotterdam te stichten bibliotheek, die "in de eerste plaats voor den handel en de wetenschap en verder voor algemeene beschaving rijke vruchten zou kunnen opleveren".

Men hoopte het bij de stichting van deze bibliotheek niet te laten maar wilde daaraan toegevoegd zien een inrichting, "waar men dagelijks zou kunnen kennis nemen van de voortdurend in binnen- en buitenland uitkomende meest belangrijke boekwerken".

Voorts wenste men een eigen gebouw met daaraan verbonden een ruimte waar men zich in alle rust kon bezighouden met wetenschappelijke werken en ontspanning en verpozing kon zoeken na een zware werkdag.

Maar het bovenstaande lezende moet men er niet vanuit gaan dat er een sociëteit met bibliotheek zou moeten ontstaan. Handel en wetenschap stond bovenaan.

Het Leescabinet is vanaf het begin een brandpunt in het geestelijk leven van Rotterdam geweest en gebleven. Het plan om deze instelling ook voor arbeiders toegankelijk te maken, is echter niet geslaagd.

(Dit werd pas bereikt toen in 1909 in Rotterdam een openbare bibliotheek met leeszaal werd geopend.)

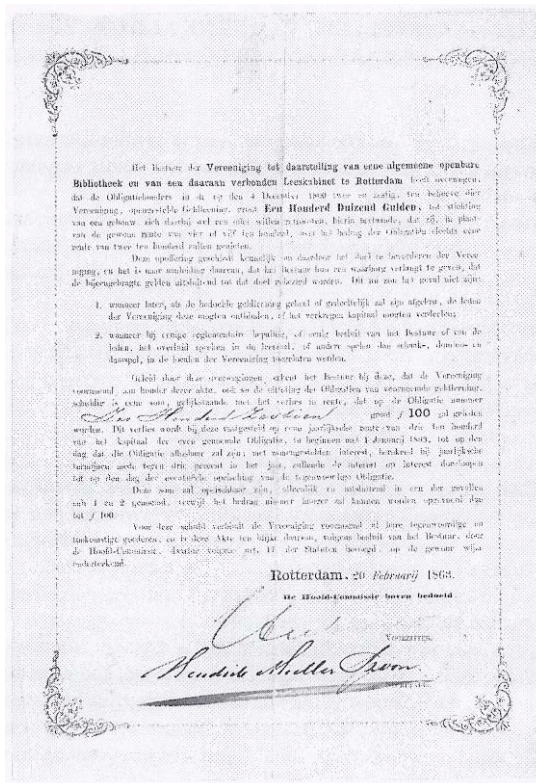
Om het Leescabinet levensvatbaar te maken had men berekend dat er 900 leden *f* 10,— contributie per jaar zouden moeten betalen.

Bij de opening op 24 mei 1859 was het Leescabinet gevestigd in een gehuurde bovenzaal van het Londensch Koffiehuis op het Westnieuwland. Er waren toen 910 betalende leden.

Het hoofdbestuur bestond nu uit de heren Hubrecht als voorzitter, Muller als secretaris en Mees als de financiële man. Spoedig bleek, dat de bovenruimte van het Koffiehuis te klein werd en moest worden uitgezien naar een nieuw onderkomen. Het nieuwe onderkomen zou dan een eigen gebouw moeten zijn. In de periode 1861 en 1862 werd uitgekeken naar een geschikt stuk grond om daar het eigen gebouw neer te laten zetten. In 1862 gelukte het om aan de Geldersche kade een stuk grond te bemachtigen. Nu nog de financiering rond krijgen en de bouw kon gaan beginnen.

Door een grote commissie werd de stad Rotterdam bewerkt om een 2 lening te plaatsen, die *f* 100.000,— moest gaan opbrengen. Dit gelukte in december 1862. De aangezochte architect J.F. Metselaar maakte de bouwplannen en het nieuwe leescabinet kon op 1 mei 1865 zijn deuren openen. De aankoop van boeken voor de bibliotheek werd verzorgd door enkele bestuursleden die aan te kopen exemplaren moest "screenen", Voorts werd de bibliotheek verrijkt door schenkingen en legaten. We noemen de bibliotheken van Mr. Marten Mees en zijn halfbroer, teven bezat men die van Nicolaas Beets en oude geschriften van o.a. Cats en Vondel. Mr. Marten Mees is penningmeester gebleven tot 1863, was van 1863-1864 voorzitter, van 1865 tot 1869 secretaris en van 1870-1872 2e voorzitter.

In mei 1940 werden de deuren grof dichtgegooid door het bombardement op Rotterdam. De toenmalige directeur J.E. van der Pot vond een uitgebrand en ingestort pand terug, waar ca. 140.000 boeken opgegaan waren in as. De enige boeken die er nog waren, waren de uitgeleende exemplaren. Na de Tweede Wereldoorlog heeft het toen dienende bestuur een nieuw gebouw betrokken aan de Parklaan. Sinds 1971 is de bibliotheek onderdeel gaan uitmaken van de Erasmus Universiteit.

Nu de stukken zelf. We mogen het beschouwen als een soort van restantbewijs. Het documentje is bijgeleverd bij de emissie van de 2 % obligatielening. Want een lening met een leningspercentage van 2 % werd (ook toen al) gezien als een grote opoffering door de inschrijvers. Het reële rentepercentage bedroeg op dat moment een 4 tot 5 %. Dit bewijs moest dienen als een waarborg om eventueel wanneer en als het mogelijk zou zijn een extra uitkering aan de houders te geven, als respect voor hun opoffering, tot een maximum van f 100,—. Maar of dat ooit gebeurt is ??

Uit de nummering is te lezen dat de nominale waarde f 100,— heeft bedragen.

De looptijd moet zeker 40 jaar hebben bedragen daar mijn jongste stuk van 1912 is. Hun "geldigheid" werd pas actief op het moment dat de obligatie aflosbaar werd gesteld en de penningmeester het documentje had getekend.

De ondertekening als voorzitter; Mr. P.F. Hubrecht, werd 1e secretaris van de in 1863 opgerichte Rotterdamsche Bank. In 1864 werd hij directeur en nog later werd hij Staatsraad.

Als secretaris heeft getekend Hendrik Muller Szn., koopman te Rotterdam, een der grootste vrienden van Marten Mees en heeft zeer veel bemoeienis gehad bij de ontwikkeling van de stad. Daardoor heeft hij zeer vele belangrijke functies mogen bekleden in Rotterdam.

De veel jongere halfbroer van Mr. Marten Mees, Dr. R.P. Mees R.A. zn. heeft nadien de positie van penningmeester gehad. Zijn handtekening als penningmeester is bij de oudere stukken (zeker tot eind 1900) die wij kunnen bezitten op de achterkant van het stuk geplaatst als teken dat de 2 % obligatie van de houder is afgelost.

Peter Baas, uit Man van de Daad en andere publicaties.

Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Nr. 3 van september 2005, blz. 3 - 6